

BILO JE NEKOČ ... V HOLLYWOODU

MUANIS SINANOVIĆ

Hollywoodske puščave

Tarantinova filmska misel vseskozi spominja na ludizem; tam, kjer je naključna, interna šala, moment pogosto neutemeljenega, presežnega nasilja, tam se nahaja tudi estetski in miselni presežek, ki pa ga je precej težko spraviti v besede. Po eni strani zato, ker je ta misel prehitra, premalo vsebinska in preveč v obliki, torej zelo filmska, po drugi strani pa ker je precej poetična. Če bi se Tarantino ukvarjal s književnostjo, bi najbrž pisal privlačne antiromane ali poezijo. Obenem gre za režiserja, ki ima do svoje intuicije izjemno inteligenten odnos, zaveda se je in jo kdaj usmerja, a le zato, da lahko polno zaživi na mestih, kjer more izbruhniti v največji silnosti. Nič drugače ni z njegovim zadnjim filmom, **Bilo je nekoč ... v Hollywoodu** (Once Upon a Time in... Hollywood, 2019, Quentin Tarantino), čeprav ta najbrž predstavlja nov mejnik v njegovem opusu.

Če ostale filme večinoma povežemo s sublimacijo nasilja, dogajanja, akcije, bruhaajoče energije, z mitomanijo, ki popravlja zgodovinske krivice in ustvarja mit tam, kjer bi sodeč po standardih pravičnosti moral biti, pa gre pri obravnavanem filmu za to, da že obstoječemu mitu vzame njegovo avro, da zgodovinsko obdobje desublimira. Če je Hollywood tisto, kar lahko v zgodovino vnese nekaj poetične resnice, nekaj pogrešane katarze, se v *Bilo je nekoč* pokaže, da to stori le, če je sam dolgočasen, če za svojo bleščečo pojavnostjo skriva dolgočasje, banalnost, obup. To je povsod: v vožnji po dolgočasnih cestah Hollywoodskega griča, ki spominjajo na ceste v vaši sosesčini, v rock glasbi, ki jih spremlja, a le do takrat, ko se radio (pogosto skupaj z avtom) odsekano ugasne, v vožnjah, ki ne vodijo nikamor, kvečjemu v spogledovanja, ki ne pripeljejo do divjega seksa, na obiske, ki ne prinesejo več kot kakšen pir v prepoteni prijateljski družbi, v *flashbacke*, ki niso več kot fotrovske anekdote, na filmske sete, ki so spran, žalosten kup kulis, med katerimi se igralci zapletajo z besedami, a ne zato, ker

bi bili prevzvišeni ter ne bi vadili, temveč ker jih je nevrotični vsakdan pripeljal do tega, da so včeraj pač spili kakšen kozarček preveč. Hollywood je kraj, kjer delajo ljudje, kakršne poznamo iz naših krajev, ljudje, ki gredo na šiht, se tam dolgočasijo, so nevrotični, kadijo med čik pavzami in so precej vsakdanje nadležni ter nereflektirani. Hollywood še nikoli ni bil bližje delavskemu razredu. Čudovito komponirane sekvence s svojo dinamiko planov ustvarjajo vtis, da se akcija dogaja predvsem v filmski obliki, ne pa v vsebini, ravno s tem pa jim v kontrastu uspe realistično prikazati drobnarije LA-ja pred polovico stoletja; od sonca razžarjene ulice, po nikotinu smrdeče notranjosti avtomobilov, znoj med gubami voznikov, umazanijo hipijevskih kolib, hrpavost hollywoodskih cest, ne povsem ukročeno rastje ob njih.

To se odraža tudi v tem, da se edino vznemirjenje, edini tipično tarantinovski izbruh nasilja dogajajo nad hipiji, izvaja pa jih propadel kaskader z obrazom postaranega Brada Pitta, obrazom najbližjega sosedu z izrazom okorelega šmekerja, ki je v svojem prašnem delavskem vsakdanu, v piksni piva in fizičnih popravilih našel svoj zen in dobrodušno distanco do sveta. Hipiji so tisti sanjači, brezdelneži in idioti, ki jih delavski razred v svojem stiku z resničnim življenjem sovraži, in delavski razred so propadajoči hollywoodski igralci, ki se borijo za svoj vsakdanji kruh na zasičenem trgu dela. Zares zasičenem. Rick Dalton (Leonardo DiCaprio) je prvi sosed Romana Polanskega in noseče Sharon Tate (Margot Robbie), kar pa ne pomeni, da med njimi ni ogromne statusne razlike; eden je igralec v zatonu, ki je zaslovel v vesternovski TV-nanizanki, človek, ki se mora pošteno boriti za vsako vlogo, veliki met pa mu nikoli ni uspel; druga sta superzvezdnika, tako zanj kot za »navadne« ljudi. Za glavnimi obrazi, za kuliso nad Los Angelesom, se skrivata hierarhija in nepregledna vrsta tistih, ki čakajo na delo ali ki se ga oklepajo v nekakšnem premožnem prekarnem

statusu, iz katerega jih lahko vedno pahnejo. Glamurja ni ravno veliko, gajba piva v bazenu in drilanje besedila za naslednji dan. Na dnu hierarhije najdemo kaskaderje, recimo Cliffa, ki živi s psom v prikolici na zapuščenem obmestnem območju, medtem pa oskrbuje Daltonovo od osamljenosti nekoliko žalostno vilo. Oba sta samska, ženske ju ne obletavajo, prosti čas pa preživljata ob gledanju skupnih posnetkov, *small talku* in prav tako pivu. Na drugi strani pa razvratni in čudaški hipiji, domnevni obraz dobe, ki jih pravzaprav nihče drug ne mara zares. Hipiji so v filmu poistoveteni s kultom Charlesa Mansona. Zmedena mularija, smešni nerodneži, zapohani idioti, ki ne vedo, kaj delajo. Sporočilo filma je: umor noseče Sharon Tate in drugih iz kroga Romana Polanskega je napravil mit iz samega Hollywooda, kar se ne bi smelo zgoditi. Iz tovarne sanj, iz garaške industrije s prešvicanim šarmom in z dokaj banalnimi odnosi je naredil nočno moro. Kot da trenutek, v katerem se kamera obrne nazaj proti mestu, s katerega snema, povzroči nekaj nezaslišanega, kar želi Tarantino s filmom popraviti.

Bilo je nekoč ... v Hollywoodu je film, poln slepih ulic. Ali raje, poln širokih slepih avenij. Podzgodbe se razpredajo, a ne povežejo v glavno zgodbo. Vsakič, ko pričakujemo klimaks, obrat, ko je nakazan suspenz, se ne zgodi nič. Še vedno dobra stara prašna, razžarjena šestdeseta in sedemdeseta, čas, ki se ne razlikuje tako zelo od našega, katerega čar je ravno v tem, da je v svoji neposebnosti proizvedel nekaj, kar je za Tarantina tako čarobno. Namesto klimaksa nas pričakajo anekdote, ki so sicer zabavne, a namerno tudi nekoliko razočarajoče, površne, kot jih po nekaj kozarcih oče govori sinu, pri čemer sin pričakuje nekaj velikega, ko pa do tega ne pride, sprejme očetovo zgodovino iz ljubezni do njega in ne pokaže negotovanja. Tarantino se stalno igra z našimi pričakovanji. Koga bo film morda razočaral, v njem bo prepoznal še eno postmoderno samonanašalno masturbacijo, komu bo

morda dolgočasen, a film omogoča tudi gledanje, po katerem estetski užitek v njem prihaja prav iz njegove ležernosti, iz njegove dobrodušne melanholije, ki lahko prihaja le iz nekega nabora izkušenj, neke točke zenita, le v gledanju vzvratno. To gledanje v vzvratno ogledalo pa gledalcem prinese veliko ambientalno izkušnjo, nekaj, kar je podobno virtualnemu izletu, a je boljše. Če so Tarantinovi prejšnji filmi rokenrol ali heavy metal, je *Bilo je nekoč ... v Hollywoodu* bogata ambientalna glasba, polna aluzij, posnetkov iz okolja, asociacij in barv.

Ob naklonjenem pristopu lahko sto šestdeset minut filma doživimo kot eno tistih prijetnih poznoletnih večernih druženj na vrtu ali na travi ob ognju, ob brezskrbnem pogovoru, ki se pleče med ljudmi s skupno zgodovino; ob obujanju spominov in gledanju v nejasno prihodnost, od katere mladi ljudje pričakujejo nekaj povsem novega. Ob že tako odbitem Tarantinovem opusu z njegovo čudaško toplino gre morda za njegov najbolj enigmatičen film.

Njegova nostalgija je tudi implicitno kritična. Kritična do mitov popkulture, do življenjskega stila slavnih, do samopoveličevanja; a Tarantino ljubi Hollywood prav zaradi njegovih napak, kot se dogaja pri dolgo poročenih zakoncih. Ali pa je nočna mora Hollywooda prav v njegovi neposebnosti, povprečnosti, v tem, da ni slepila, temveč so karte ves čas odprte?

VOX LUX

ANJA BANKO

Hudič, ki je rodil svetlobo

»Zapri oči in ponavljaj za mano: Ena za denar, dve za šov. Na tri se pripraviva ... in na štiri ... pojd z mano.«

Pojdi z mano ... Na začetek konca in na konec začetka, direktno v razkošno, zrnato podobo majhne deklice, ki v dnevni sobi poplesuje s plastičnim mikrofonom v roki. In naprej, pod bleščec snop odrskih luči. Naprej v uspeh. Nazaj, kjer je duša, prodana hudiču. To je neki portret 21. stoletja, kot